

CINEMA I ESTÈTICA

**Joc de contraris en el cinema de Night Shyamalan.
Diàleg entre forces contràries però complementàries.**

Arnau Gifreu

**Doctorat en Teoria, Anàlisi i Documentació
Cinematogràfica**

Universitat Pompeu Fabra

INDEX

1. Pulsions constants en la filmografia de Shyamalan
 - 1.1 -Vida i mort
 - 1.2 - Amor i odi
 - 1.3 - Identitat i no-identitat
- 2 .Conclusions
3. Breu anàlisi dels conceptes exposats basats en les estructures narratives de les seves diferents pel·lícules
4. Filmografia i bibliografia

PULSIONS CONSTANTS EN LA FILMOGRAFIA DE SHYAMALAN (JOC DE CONTRARIS)

El dos, els extrems oposats, la llei de la paradoxa, la llei de l'efecte contrari, les antítesis, oposats diametralment, forces contràries però complementàries... hi ha moltes maneres d'anomenar-ho.

El cinema de Night M. Shyamalan representa una clara al·lusió d'un conjunt de conceptes profunds expressats des de segles enrere per les tradicions filosòfiques orientals. Cada tros de creació d'aquest jove director representa una analogia visual de certes premisses i construeix una metàfora magistral que es converteix en un trencaclosques perfecte que reflexa de manera occidental alguns complicats conceptes orientals.

Com sempre han observat diferents corrents orientals (des de l'hinduisme passant pel budisme, el taoisme, el budisme tibetà -o tantra- i el budisme japonès -o zen-, i també avançaren alguns filòsofs pre-socràtics -com Heràclit o Parmènides-), l'existència es construeix a través de principis contraris (començant per l'inicial - el de creació - i el final - el de destrucció -) que es troben sotmesos a la llei del canvi (transformació). Per tant, ens trobem davant de tres forces, una de positiva, una de negativa i una que les neutralitza les dues. Com un pèndol que mai es para i no pot permaneixen en el centre aturat, qualsevol dels dos estats extrems ens porta cap al seu oposat, ocult a l'altre cantó i esperant el moment indicat per abandonar l'amagatall i manifestar-se amb totes les seves conseqüències. La mateixa idea i energia que generem en un extrem és la llavor del seu altre estat oposat però alhora complementari i necessari perquè es generi la tensió necessària i aquest estat inicial es produeixi. Els oposats més treballats en la seva filmografia són la tensió entre la vida i la mort, l'amor i l'odi i el sentit de la identitat i la falsa identitat.

Algunes de les paraules i conceptes clau en la concepció de la filosofia oriental aplicades magistralment pel cineasta d'origen hindú conformarien el següent quadre amb les conseqüents relacions que se'n puguin derivar:

MORT	AMOR	MEDITACIO
VIDA	SEXE	DISPERSIÓ
RESPIRACIO	EJACULACIÓ	PENSAMENTS

Les bases d'Orient i Occident són com els oposats diametralment, estats extrems cada un en un cantó de la balança. Les bases filosòfiques d'occident es construeixen sobre els pilars de la filosofia i democràcia gregues. Centrat en la figura d'Aristòtil, el pensament occidental es centra en l'exclusió, o això o allò (escollir una opció, posicionar-te), la visió de les coses des d'un prisma absolut i partidista. Per tant A és A i mai pot ser B. Blanc és blanc i no pot ser negre. Aquest posicionament es va reforçar amb els postulats propis de la il·lustració francesa i alemanya i els seus representants més notables com Rousseau, Voltaire, Montesquieu, o Kant i Hegel entre d'altres.

Antitèticament, la base mística oriental es fonamenta sobre pilars hinduistes i budistes inciat a l'Índia. Posteriorment i gràcies a una figura com Lao Tse i el seu Tao Te King, sorgeixen altres corrents importants com el taoïsmo i les derivacions del budisme cap a d'altres països asiàtics. El postulat que propugnen aquestes tradicions filosòfiques orientals és incloent, no descarta res. L'enfocament relatiu de l'existència és la peça clau del pensament oriental. Accepta tot, afirmant que tot A es converteix en B i B acaba tornant a A. La mort és necessària per donar lloc a una nova forma de vida, tot és un cercle infinit. Per tant, el secret radica en no jutjar, no posicionar-te, estar alerta, observar, comprendre i transcendir. Reprimint no es soluciona res de res. Ens trobem davant l'això i allò, el blanc i el negre, la conjunció necessària de dos factors.

VIDA i MORT

Des del punt de vista de la vida, el concepte englobaria moltes derivacions. Potser les més importants serien les de respiració i salut. Des del punt de vista estrictament oriental, vida és equivalent a respiració, i així afirmen que com més lentament respirem més anys de vida farem. Per extensió, més enllà de naixement, vida representa salut i capacitat per a realitzar accions, és a dir, energia. En el seu extrem, la no-vida o mort vindria a ser l'absència de respiració i l'experimentació de l'enfermetat, fins l'estat final i la fi de l'existència individual.

En el primer cas analitzat, "El sexto sentido", és evident la relació entre les forces de vida i mort. Els dos personatges cabdals es mouen i representen els dos móns. El pas de la vida a la mort de l'home gran es manifesta a partir de la fi de la respiració d'aquest

quan és disparat per un antic pacient (homicidi). De la mateixa manera, la respiració del nen s'accelera cada vegada que algun esperit es troba aprop d'ell i s'intenta comunicar. En un altre nivell de lectura, i dualitzant entre bons i dolents, Shyamalan inverteix els papers i crea una estructura invertida. Molt proper a la pulsio d'amor i odi, bé i mal, els vius no són presentats com els bons, sinó que d'ells se'n deriven moltes baixeses humanes (cas de la mare que enverina la filla). Els morts, contrariament, ajuden als vius i no els hi volen cap mal, només es veuen obligats a interferir per solucionar coses pendents.

En el cas de la pel·lícula "El protegido", es manifesta aquest tema des del punt de vista de la seva derivació salut-malaltia. El personatge que presenta connotacions d'heroi és la salut personificada, la immunitat. L'antiheroi representa la fragilitat, l'enfermetat crònica i el ressentiment. En el mateix nivell de lectura, l'home de pell blanca encarna la vida i l'accés al confort i la seguretat, mentre que la pell negra representa tot el contrari, com a paràbola de la situació actual en el món, un escenari difícil on l'home negre ha estat utilitzat i sotmès als interessos egoïstes del conquistador blanc.

En el cas de "Señales", l'element aigua representa la vida, com a metàfora d'aquesta substància per a l'ús quotidià, i més en els temps presents donada la seva mancança, però per als visitants l'aigua és l'element maleït, com ho podrien ser els microorganismes i les bacteries en "La guerra dels móns" d'Orwell. L'aigua representaria la vida i la salut per al gènere humà i la mort i la destrucció per als extraterrestres.

En el cas de la pel·lícula "El bosque" – única cita que faig d'aquesta pel·lícula ja que és massa evident en aquest apartat però ja se n'ha parlat suficient a classe i el que m'interessa és aportar coses noves – , la vida la representa una comunitat aïllada aparentment d'un perill mortal, les bèsties que s'amaguen dins del bosc, lloc salvatge i misteriós. Però més enllà en l'anàlisi, Shyamalan crea el personatge de la pròpia comunitat (el poble) per a evidenciar que la creació d'éssers paranormals respon a una necessitat de mantenir els membres allunyats del verdader perill: la societat de la gran ciutat i la gent que en ella habita. Aquests són els veritables monstres. Per tant, la mort es podria representar per dos factors: el factor il·lusori o repressiu, creat pels que manen a la comunitat i la realitat més enllà del bosc, una societat – una vegada més una paràbola del que passa actualment en la època actual – que es menja els seus propis habitants a través de la bogeria, l'enveja, l'odi, el desig, la codícia, vanitat i una llarg etcètera de verins emocionals. L'home és un llop per a l'home (*homo canis lupus*).

En el cas de "La joven del agua", la vida es reflecteix a través de la comunitat de veïns que viuen a l'edifici. Durant el dia – quan es manifesta de forma més clara la vida i acció del veïndari – tot transcorre amb aparent normalitat, però quan es desencadena la nit els perills surten de més enllà de la piscina, de camp obert. Com ja es comenta en els comentaris de la pel·lícula, la piscina i la caseta del protagonista estableixen un límit físic com el dia i la nit, és el punt a partir d'on el perill existeix i s'amaga, latent, esperant el moment oportú per atacar i acabar amb la jove *narf*.

Finalment, en el cas recent de "El incidente", el director torna a jugar amb la polaritat vius i morts. En aquest cas ens planteja dos tipus de vida: la vida animal, representada per una humanitat fràgil i atemorida i la vida vegetal, maltractada de temps enrera i que decideix venjar-se a través de la dispersió per l'aire d'una neurotoxina molt potent.

Shyamalan crea, a través de la pel·lícula, una previsió catastròfica del que pot passar en un temps: la humanitat queda en un estat de paràlisi, embogeix i en el fons s'autoaniquila ella mateixa per no saber gestionar els seus propis recursos. Per altra banda, la natura observa impassiblement el que succeeix i com a organisme viu pensa: o els humans o jo. Jo.

AMOR i ODI

Un altre diàleg entre extrems el trobem en la pulsio que en la seva cinematografia juguen els estats d'amor i odi, tant els que experimenten els seus propis personatges com els que suscita emocionalment en el públic telespectador.

L'amor seria un sac que englobaria altres conceptes com pau, meditació o sexe. L'amor es pot sentir cap a un mateix, cap a la pròpia persona o cap a un altre, la parella o una amistat. A l'altre cantó de la balança, l'odi (i per extensió violència, ira, ràbia,...) es podria associar perfectament a repressió, guerra, dispersió,... Generalment demostres amor al qui et fa sentir superior, el que t'enforteix el teu ego, mentre que mostres despreci cap al qui intenta acabar amb la teva suposada superioritat, el que debilita el teu egocentrisme. Des del punt de vista oriental, en termes sexuals, la pulsio amor-odi vindria representada per l'ejaculació. L'amor representaria la retenció de l'esperma – o amor tântric -, tant important per a preservar la vida (només expulsada per a la procreació de l'espècie) i l'odi l'expulsió, la pèrdua d'essència, el líquid més preuat amb el que compta l'ésser humà.

En el primer cas analitzat, “El sexto sentido”, amor i odi no es manifesten de manera molt evident. En tot cas, el protagonista interpretat per Bruce Willis demostra amor cap a la seva professió, és a dir, ajudar a d'altres persones amb problemes. I ho aconsegueix fins al punt que li donen un reconeixement, però en el moment següent, mentre ho comença a celebrar, arribem al punt extrem i un pacient ressentit, ple de rabia i odi entra a casa seva i l'acaba matant.

En el cas de la pel·lícula “El protegido”, és molt evident aquesta pulsio. La persona immune es troba bé de salut, és equilibrada mentalment i transmet amor cap a les persones que l'envolten i cap al món en general. Estariem descrivint l'arquetip d'heroi, davant de l'antiheroi representat per l'odi cap a la humanitat personificat en un ésser obscur (tant de ment com de pell) que només pensa com fer mal al màxim nombre de persones i venjar-se de la humanitat per la mala fortuna que ha tingut en la vida. Les circumstàncies que ha hagut de viure pesen massa en la seva persona.

En el cas de “La joven del agua”, la jove narf és la pura representació de la figura de ficció que recull els valors de tendresa i amor cap als humans. La seva missió és ajudar-los i evitar el caos. Per contra, les forces del mal representen aquest odi i ganes de revenja de les forces obscures contra la vida a la terra.

En el cas de la pel·lícula “El incidente”, la part d'odi es transmet de manera original a través d'elements aparentment inanimats de la naturalesa: aquesta adquireix connotacions i poders per manipular la química de les substàncies i afectar els humans i no ho dubta en cap moment abans de ser ella mateixa la víctima de la inconsciència

d'aquests. L'amor queda reflexat en la parella, que en circumstàncies crítiques es treu la màscara i s'explica les veritats més profundes (cas d'infidelitat de la dona) i es fa càrrec de la filla del germà del protagonista.

IDENTITAT i NO-IDENTITAT

Juntament amb respiració i ejaculació (vida i actitud amorosa), el tercer element clau en les filosofies orientals radica en el control dels moviments de la ment, els pensaments i les emocions. La identitat s'identificaria amb l'ésser, l'essència pura, i es podria relacionar amb el coneixement directe, l'autenticitat, la unificació, acceptació, observació. Per altra banda, la no-identitat o ego genera confusió (on es troba la raça humana actualment) i es deu a la ignorància, la il·lusió, la creencia de ser extraordinari i una visió separada i dualista de la realitat. L'ego respon a una identificació de la ment amb uns patrons i condicionament profunds, difícils de detectar i superar. El mateix ego és considerat una enfermetat en si mateix per les filosofies orientals, font de la majoria de problemes i malalties que succeeixen al llarg de la vida. Les identificacions o verins més típics acostumen a ser el desig de propietat i objectes materials (diners, immobles, dones, sexe, drogues,...) i l'aferrament il·lusori que genera, l'enveja i la codícia (quan no hi ha una identificació clara amb la imatge suposada de l'èxit) i la rigidesa mental o obstinació, és a dir, creure en un únic discurs i una suposada superioritat intel·lectual i espiritual respecte els altres éssers humans. Però de verins derivats n'hi ha molts més.

En el primer cas analitzat, "El sexto sentido", el protagonista gran – Bruce Willis - passa de la identitat a la no-identitat que suposa la mort prematura, i en certa manera la falsa identitat generada a través d'un intel·ligent guió que el fa creure que es troba viu mentre es passeja pel món dels morts. I nosaltres també ens ho creiem.

En el cas de la pel·lícula "El protegido", la no-identitat estaria representada per l'heroi bo, que no es mou influenciat per l'ego i els interessos malèvols. L'antiheroi, el personatge malalt i ressentit es troba posseït per les forces egotistes i s'identifica amb una imatge de maldat i obscuritat. Compta amb els tres verins barrejats, desig de crear el mal a la humanitat, enveja per la salut que els altres tenen i ell mai ha pogut experimentar i obstinació amb la seva manera exclusiva de concebre el món.

En el cas de "Señales", la identitat equivaldria als humans moguts per les pors i les sospites racionals que alguns altres humans estan duent a terme una espècie de venjança contra determinats granjers de la zona fent dibuixos en els seus terrenys per la nit. La no-identitat la configurarien els extraterrestres.

En el cas de la pel·lícula "El incidente", la identitat es manifesta clarament focalitzada sobre la massa humana: aquesta ha perdut el nord i es troba en un punt de destrucció gairebé total de l'entorn de manera inconscient. Les forces de la ment, la necessitat d'aquesta de posseir tot el que l'envolta, de dominar, conquerir i acabar amb el que no li és subjecte, activa un poder ocult en els vegetals del planeta, que al no tenir consciència es poden considerar com a elements sense identitat aparent, sense un grau tant elevat d'inconsciència com els humans. El sistema natural de la terra tan sols es defensa contra l'agressió dels paràsits més agressius amb els que ha hagut d'enfrontar des dels principis dels temps.

CONCLUSIONS

En suma, Shyamalan (d'origen hindú però educat i resident als Estats Units) intenta transmetre a través del seu cinema la idea que en realitat no hi ha dos termes oposats, sinó que la sutilitat consisteix en entendre que estem parlant de dos estats d'una mateixa forma d'energia, necessaris i interdependents perquè aquesta es manifesti i vagi evolucionant en relació a la llei del canvi.

Una altra idea que intenta transmetre Shyamalan és la qüestió de fons que el més important no es que fer, sino com mirar, com veure, com enfocar les coses. Som massa insignificants com per creure que nosaltres sols podem canviar el món, com molts dels seus personatges creuen cegament. En totes les energies, hi ha un estat que suma (positiu) i un que resta (negatiu). Per tant, l'energia es contraresta, es neutralitza i llavors ja no hi ha res. I això mateix és el que acaba passant a la majoria dels seus fragments audiovisuals, en realitat cada pel·lícula es pot connectar amb les altres a través d'una sèrie de pulsions entre els dos estats antagònics que es manifesten sota l'aparença d'una forma diferent, però sempre acabem tornant als mateixos tòpics.

Com a tercera idea, inclouria una quarta pulsó que ara començo a treballar, la pulsó entre forces racionals i irracionals, entre la paraula – determinat – i el mite – indeterminat - .

MYTHOS – LOGOS

Mitos equivaldria a l'experiència sensible, a les forces irracionals, misterioses i femenines de l'existència. Com a estat antitètic, logos o paraula equivaldria a delimitació, judici, condemna, lògica, anàlisi, fragmentació. Logos vindria representat per les forces humanes i la seva lògica aparent i delimitada, però en l'altre extrem estarien les forces ocultes, les forces inexplicables i indescriptibles, creades per la pròpia ment o reals en si mateixes. Ens estariem referint a les bèsties creades per atemorir la comunitat en el cas de la pel·lícula "El Bosque" o les forces de la natura actuant per exterminar els humans en la seva última pel·lícula, que no opino que sigui per res del món un dels seus millors guions. Personalment, crec que els casos de "El sexto sentido", "El protegido" i sobretot "El bosque", són les millors pel·lícules d'aquest director. Les dues últimes m'han decepcionat força. Citar també que les seves pel·lícules guanyen molt amb les peces musicals d'un compositor com James Newton Howard i les seves bandes sonores a pel·lícules com "El Bosque" o "La Joven del Agua".

ANÀLISI PEL·LÍCULES

El sexto sentido (1999)

Home mort que no sap – Nen viu que connecta amb els morts

Plantejament

Barreja entre moment plàcid, moment d'èxit i celebració amb moment tràgic, moment de màxim fracàs

A l'escena inicial de la pel·lícula, Bruce Willis celebra amb la dona un moment aparentment de consecució d'un objectiu, d'èxit, exemplificat a través d'un premi que li entrega l'ajuntament gràcies a la seva tasca per ajudar nens. Durant aquella mateixa nit, un ex-pacient de la seva consulta entra a la seva casa i li dispara. El premi a la seva tasca i professionalitat laboral contrasta amb el fracàs que va haver d'assumir anys enrere respecte la terapia d'un pacient conflictiu. En aquest moment, i en certa manera establint-se una relació formal amb la pel·lícula "Abre los Ojos" d'Alejandro Amenabar i versions com "Vanilla Sky", es produeix un trencament narratiu molt subtil que l'espectador no percep però pot començar a intuir a través de detalls posteriors. Ell ja no està viu però actua com a tal, fent creure a l'espectador que s'ha recuperat del dispar i la seva vida continua més o menys com abans. Tot i això, ell parla amb les seves amistats i amb la dona i en cap moment li responen ni el tenen en compte. Shyamalan ho dissimula argumentant un crisi matrimonial amb la dona que fa que es busqui un altre home i amb d'altres estratègies molt efectives. El mateix passa a "Abre los ojos", la nit que el protagonista surt a la discoteca i s'emborratxa, es queda adormit al carrer i quan s'aixeca torna a tenir una bonica cara i la noia que fa poc havia conegut. Però l'espectador és víctima d'una el·lipis de contingut en la que el protagonista primer s'assegura un futur millor a través d'un programa virtual i després es suïcida. Es tracta, en ambdós casos, d'un salt narratiu que l'espectador mitjà acostuma a percebre al final de la pel·lícula.

Nus

Pulsions entre vida i mort, món dels vius i món dels morts

A partir del tall, entrem en el desenvolupament i passem, a través d'un avançament d'un any vista, a un nou escenari però en la mateixa ciutat, Filadèlfia. Ell coneix un nen que aparentment sembla ser un esquizofrènic però ens enganya, veu més enllà de la realitat i així ho afirma. Per altra banda, Willis aparenta estar viu i treballar com de costum però és un cos fantasma, és irreal, està mort i precisament per això es pot comunicar amb el nen. Veiem doncs clarament els dos estadis, els oposats per excel·lència, vida i mort, a través d'una realitat invertida: sembla que l'home ha estat disparat però compta amb una segona oportunitat, s'ha recuperat, per tant es troba més viu que mai. Però també se'ns mostra més sol que mai, doncs no té ni l'amor de la seva dona – que ha refet la seva vida amb una nova parella – ni contacte real amb ningú. El nen, Colt (Joel Osment)

se'ns presenta com un psicòtic malalt que ha de ser tractat, prop de la mort, però esta més viu que ningú, doncs actua com els vasos comunicants, com un *medium*, compta amb una capacitat extrasensorial: ajudar a entendre la realitat als propis esperits que no volen entendre on són realment, el més difícil d'acceptar a la vida: la inexorable mort física.

Introversió – Extroversió

En la línia del punt anterior, el nen jove representa un cos ubicat en el món dels vius, però presentat sota les característiques de la mort: no demostra emocions, no li agrada jugar, no té amics, pàl·lid, seriós, reflexiu,...

L'home adult, el psicoterapeuta, aparentment entén a les persones, es relaciona i ajuda, té amor, amistats, una vida d'èxit. Oscil·la dels vius als morts però o no se'n vol adonar – com a metàfora de la inconsciència de la societat actual per acceptar les pròpies limitacions de l'existència terrenal – o no esta disposat a acceptar-ho – per tant ho nega, s'el·lideix narrativament del discurs lineal – i se'ns presenta com un viu però pertany al terreny de la no-vida.

Desenllaç:

Humans – Esperits / Bons – Dolents?

Se'ns presenta dues tipologies d'éssers:

Humans deshumanitzats: veiem baixeses i misèries humanes, com l'exemple del cas de la nena que mor per causes desconegudes, i a través de la comunicació amb el nen es descobreix un video VHS que mostra l'enverinament per part de la pròpia mare... o a l'escola on estudia el nen, antigament un tribunal de justícia, el nen té visions de com allà mateix penjaven a la gent.

No humans compassius: no volen fer mal ni causar problemes, només volen ajuda per a transmetre missatges pendents als que s'han quedat, coses que no han quedat resoltes en el moment del traspàs.

Veiem com Shyamalan realitza una inversió del que tradicionalment s'ha utilitzat en cinema per otorgar la qualitat de bons als humans vius i de malèvolos als esperits o fantasmes de l'altre món. Shyamalan realment ens acaba preguntant: Esteu segur que els suposadament bons són els bons de veritat? Qui són realment els bons i qui els dolents? Amb aquest contrast ens assenyala que els contraris moltes vegades s'inverteixen, s'estiren tant que s'acaben transformant en els seu oposat que es troba en estat latent, esperant per a manifestar-se a través del canvi.

Ajudant – Ajudat

Observem una inversió de papers en referència a l'home psicòleg que té el rol d'ajudar al nen indefens davant dels problemes. S'acaba però al revés, el nen acaba ajudant a l'home a descobrir la realitat última de la vida, i en certa manera, a través de la presència de la descoberta, ve l'acceptació *ad aeternum* de la finitud de la vida a causa d'una desgràcia. Per analogia, podríem establir certs vincles amb les relacions entre metge- pacient: en certs casos, al final ja no se sap qui esta ajudant a qui... com per

exemple en la pel·lícula de l'any 1993 "Mr. Jones" de Mike Figgis, on s'estableix una profunda i transformadora relació entre doctora i pacient maníac-depressiu.

El protegido (2000)

Persona immune, salut – Persona fràgil, malalta

Home blanc – Home negre

Ment dèbil, innocent, honesta, sincera – Dolent, malèvol, rencor

Salut – Enfermetat

Per extensió de vida- mort, com veiem en l'anàlisi de la pel·lícula el sexto sentido, Shyamalan continua contraposant la dicotomia bàsica i principal de l'existència humana: la lluita entre la vida i la mort. A través del seu cinema entenem que els dos conceptes no coexisteixen per separat, no són dues entitats independents, sinó una sola realitat amb dues tendències extremes interdependents. Es presenta un home fort, sa, jove, que mai recorda haver estat malalt. Per altra banda, i com a condició necessària del que s'ha comentat com a idea inicial, si existeix la immunitat també ha d'existir el seu contrari, la fragilitat, personificada en aquest cas per un home amb una salut dèbil i delicada - amb una enfermetat i una propensió a les fractures múltiples des de ben petit -.

Blanc, vida – Negre, mort

La salut és representada per un home de color blanc, que podria encarnar perfectament l'ideal nordamericà o europeu. Com a paradoxa, Shyamalan construeix un anitèroï negre que podria tenir perfectament avantpassats africans o llatins. Podria ser que es tractés d'una metàfora, en un segon nivell de lectura i anàlisi, per denotar sutilment quel'home blanc és dominant, ric i, per extensió, amb accés a la salut i a la vida. L'home negre, esclau des dels principis, debilitat per la falta de recursos o tractament, s'ha de buscar la vida i es veu abocat a la més absoluta misèria.

Ordinari – Extraordinari

L'home blanc és un home ordinari que un dia comença a analitzar detalls de la seva vida i descobreix que és extraordinari. Ell no ho busca i ho troba, com a metàfora de la realització -il.luminació- en un altre nivell de decodificació. El que s'esforça no l'aconsegueix, però aquell que no lluita les coses li venen regalades de l'univers. Per antítesi, Samuel L. Jackson encarna l'home ordinari que es vol venjar de la humanitat, de la deshumanització que ha sofert, busca tornar-se extraordinari. Ho busca però al final no ho aconsegueix, perquè força la situació i menysprea les qualitats del protagonista. Bruce Willis també compta amb atributs propis dels superherois, com el cas de la vidència a través del contacte amb d'altres persones o la protecció divina.

Ment innocent, ingènua – Ment diabòlica

Heroi - Antiheroi
Deu – Diable

L'home blanc és una bona persona, no té maldat i esta disposat a ajudar els altres per la causa que sigui. La cerca del bé. Són característiques de l'heroi per excel·lència.

L'home negre, al contrari, ha hagut de desenvolupar la ment (per a sobreviure i a través del món de la imaginació – seguidor des ben jovenet dels superherois de comic -). Una ment brillant però al servei del mal, denota rencor cap a una societat que no dóna cap oportunitat als malalts.

Shyamalan, com en “El sexto sentido”, ens torna a plantejar implícitament en la trama preguntes essencials sobre la naturalesa humana i les valoracions i judicis dels pensaments: l'home negre és realment dolent o només es defensa d'una societat insolidària, bgairebé intransigent al màxim amb la gent amb problemes i completament deshumanitzada? No fariem nosaltres el mateix si la societat ens hagués tractat de la mateixa manera? O haguessim patit el mateix?

D'alguna manera, en un nivell encara més profund de lectura, podríem suposar que es transmet la idea que el que ha fet el bé es troba protegit per una força superior, mentre que el que conviu amb energies negatives ho acaba pagant amb una vida sotmesa al dolor i al patiment. El que ajuda és ajudat i el que ataca és atacat.

Señales (2002)

Humans – No humans

Aigua cura, guareix, forma part – Aigua destrueix, no compatible

Terrestres – Extraterrestres

La dualitat vindria representada, sense entrar en masses detalls degut a l'extensió del treball, per homes habitants de la Terra i éssers de fora del planeta. A uns l'aigua els va bé, els ajuda i els és completament necessària, mentre que als de fora els fa malbé, i aquesta és la clan que la nena descobreix internament abans que els altres ho acabin descobrint també.

La joven del agua (2006)

Home humà ordinari – Dona especial, extraordinària, ficció

Realitat (Logos) – Ficció, mite, llegenda, relat (Mitos)

Dona sobrehumana – Home ordinari

Ell és una narf, una nimfa del mar. Bona, santa, perseguida per les forces del mal, un animal anomenat *scrunt*. Es tracta d'una bèstia dolenta i perversa.

Per altra banda, ell és un home amb un passat turbulent. Encarna un doctor al que se li moren la dona i els fills, creu ser ordinari en tot el que fa. Però té una característica que el fa l'escollit: creu que té una funció en el món, i no pararà fins a complir-la. La dona i l'home formarien part de l'entorn real, i la bèstia i la missió que se li encomana al

protagonista, màgiques. L'home actuarà com a recipient i es convertirà en extraordinari. L'home s'anomena Cleveland i és interpretat per Paul Giametti.

Nit - Dia

La nit representa el perill, l'atac de les forces ocultes. L'acció es situa entre la caseta de la piscina i la piscina, mentre que de dia es situa en els apartaments. La nit també simbolitza la soledat, el recolliment i l'aïllament. Per altra banda, el dia compta amb els atributs de la seguretat, la bondat, el dia en que coneixem la comunitat i en que tot es troba a la vista, les forces del mal no poden actuar.

Comunitat de veïns – Bosc deshabitat

La comunitat de veïns actua com una zona visible, coneguda i previsible. La piscina seria la frontera, un terreny neutral i a partir de la piscina, incluída la caseta del protagonista - molt astutament separada de la massa pel director - la zona invisible, sutil, misteriosa, la morada dels perills, on s'amaguen les forces del mal.

Realitat - Ficció

La realitat és el que experimenta el protagonista, mentre que tota la resta és ficció: el conte de la mare i la filla Intel.lectual xina. Ens trobem en el pur terreny de la fantasia, amb una història complexa on s'ha de reunir una espècies de persones necessàries per a salvar la narf i el món de les forces del mal: caldrà descobrir qui és el simbolista o interpret (inicialment Shyamalan ens fa pensar que és el pare que fa mots encreuats, però ens enganya i acaba resultant ser el fill(, el guardià, que acaba sent el noi que només vol desenvolupar una part del seu cos i no el mateix Sr Heep, el protagonista. El gremi el formaran set germanes i el curador serà inicialment la dona a la que van les papallones però acabarà sent el mateix prota.

EL INCIDENTE (2008)

FILMOGRAFIA DEL DIRECTOR

Los primeros amigos (1998)

Pel.lícules analitzades:

El sexto sentido (1999)

El protegido (2000)

Señales (2002)

La joven del agua (2006)

El incidente (2008)

El bosque (2004) – Aquesta pel·lícula no s'analitza tot i que és una de les més complexes i riques en metàfores de contraris. Tot i això, i donada l'exhaustiva explicació per part del professor de l'assignatura, he considerat més important analitzar el conjunt restant i d'aquesta manera poder innovar en conceptes i relacions. En el cas de la pulsio més important, vida i mort, si que en realitzo un comentari ja que considero la pel·lícula un dels més clars i treballats referents a diferents nivells de lectura.

El incidente (2008) – Per motius d'extensio del treball, considero Señales i El incidente com les pel·lícules més pobres en quan a nivells de lectura pel que fa a la pulsio entre contraris. D'aquesta manera faig una breu mencio de "Señales" i en el cas d'"El incidente", ho comento a l'apartat de les pulsions.